

Сучасна проза Андрія Куркова

Андрій Юрійович Курков народився 23 квітня 1961 р. у родині військового. Коли йому було три роки, сім'я переїхала до Києва. Навчаючись у школі, почав писати вірші, оповідання та новели, а в підлітковому віці - гуморески. Першою публікацією стала гумореска, надрукована у київському виданні «Робітнича газета» (1979).

Закінчивши школу, працював на різних посадах у санаторії в Пущі-Водиці. Навчався на курсах перекладачів японської мови. У 1983 р. закінчив Київський державний педагогічний інститут іноземних мов. Працював випусковим редактором багатотиражки Київського політеху, редактором видавництва «Дніпро».

З 1985 до 1987 рр. у віці 24-х років проходив альтернативну службу на посаді охоронця в Одеській виправній колонії № 51. Саме там написав більшу частину своїх дитячих казок і кілька повістей.

Наприкінці 1980-х рр. у межах міжнародних освітніх програм і культурного обміну викладав у Белл Коледжі (Велика Британія).

У кінці 1980-х – на початку 1990-х рр. працював сценаристом на кіностудії ім. О. Довженка. Перший сценарій до фільму «Поляна сказок» Андрій Сергійович написав у 1987 р. Паралельно з роботою на кіностудії, з 1989 до 1996 рр., викладав сценарне мистецтво в тодішньому Київському державному інституті театрального мистецтва ім. Карпенка-Карого.

З 1989 по 1998 рр. брав участь у роботі над телевізійними проектами каналів BBC, ITV, CHANEL-4 (Велика Британія).

Андрій Курков активно займається громадською та культурною діяльністю. З 1988 р. є членом англійського ПЕН-клубу, а у 2018-2022 рр. очолював Український ПЕН. З 1993 р. - член Національної спілки кінематографістів України, з 1994 р. – член Національної спілки письменників України, з 1998 р. – постійний член журі премії Європейської кіноакадемії «Фелікс».

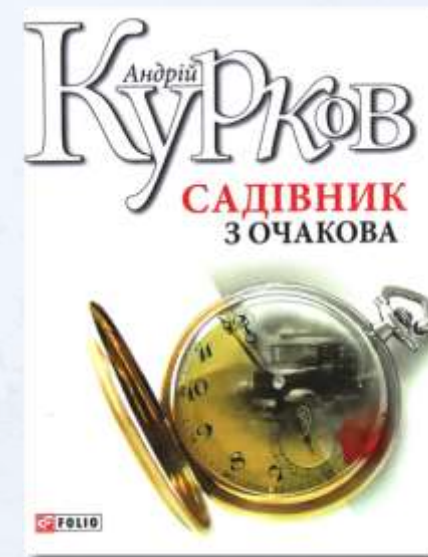
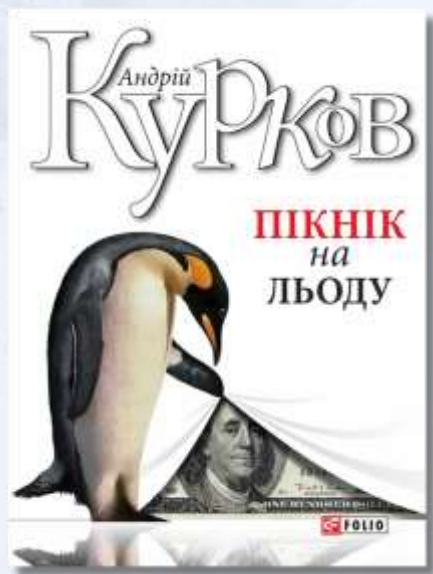

Нагороди та відзнаки:

- відзнака «Золотий письменник України» (2012);
- Орден Почесного легіону Франції (2014);
- премія Freedom of Expression Awards у номінації Trustees Award (нагорода Опікунської ради за значний вплив на боротьбу з цензурою) (2022);
- премія Ганса і Софі Шоллів за книгу «Щоденник вторгнення» (у німецькому перекладі) (2022);
- міжнародна літературна премія Халдора Лакнеса за значний внесок у відновлення письменництва (2022);
- лауреат польсько-литовської премії імені Єжи Гедройця за літературну й публічну діяльність у час російсько-української війни (2026).

Творчий доробок Андрія Куркова налічує понад 20 книг для дітей і дорослих, а також десятки сценаріїв до художніх та документальних фільмів. Найбільшу популярність письменнику принесла книга «Пікнік на льоду» (1996), яка стала європейським бестселером. Одним із найвідоміших творів автора є роман «Львівська гастроль Джимі Хендрікса» (2012). У 2023 р. його англomовний переклад був опублікований і увійшов до довгого списку престижної Міжнародної Букерівської премії. Твори автора перекладені на 36 мов світу та видаються у багатьох країнах Європи та далеко за її межами.

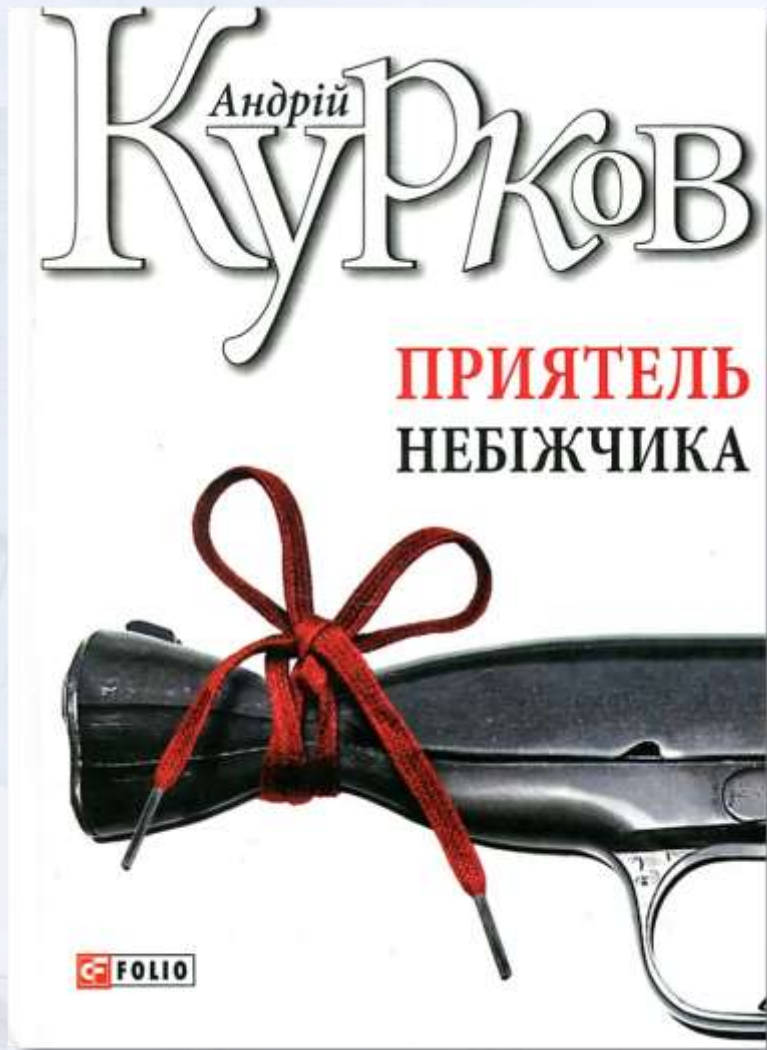

«Я пишу перш за все для читачів, а вже потім – для себе. Тобто завжди думаю про того, хто буде читати мою книгу і чи буде читачу цікава історія, яку я вигадав або збираюсь написати...»

Андрій Курков

Курков, А. Ю. Приятель небіжчика : романи / А. Ю. Курков. – Харків : Фоліо, 2019. – 234 с.

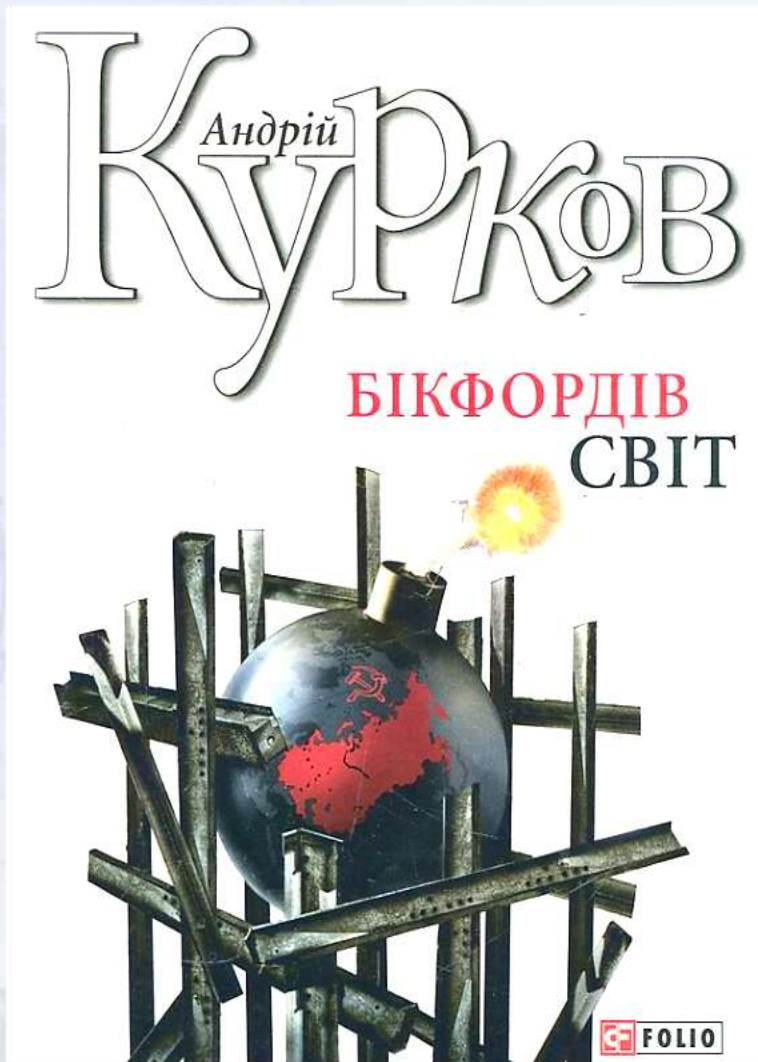

Збірка містить два романи, написані у жанрах детективу та містичного трилера, в яких автор розкриває внутрішні переживання героїв, їхній непростий вибір та пошук життєвого сенсу.

Події роману «Приятель небіжчика» розгортаються у Києві в 1990-х рр. Головний герой – самотній перекладач Анатолій, який втратив роботу, гроші та дружину, – опиняється у глибокому розпачі та наважується на абсурдний крок – замовляє власне вбивство. Проте доля несподівано дарує йому великі гроші, кохання та жагу до життя. Але контракт на своє вбивство уже укладено, тому минуле рішення може наздогнати його будь-якої миті.

Другий твір – містичний трилер «Не приведи мене в Кенгаракс» – розповідає про життя бідного студента, який заради заробітку погоджується на дивну роботу – супроводжувати таємничий нічний вантаж. Звичайний підробіток миттєво перетворюється на смертельну небезпеку, де замовники ведуть брудну гру, а межа між реальністю та містикою остаточно стирається.

Курков, А. Ю. Бікфордів світ : роман / А. Ю. Курков. – Київ : Довженко Букс, 2019. – 378 с.

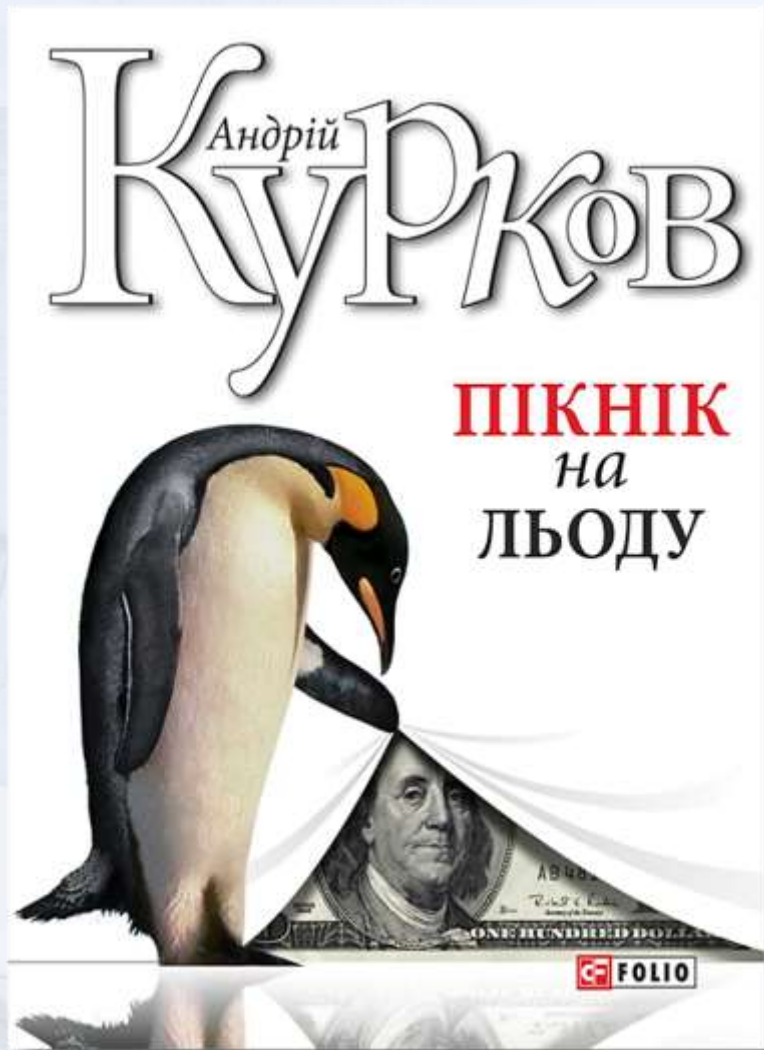
Події роману розгортаються у моторошному й абсурдному світі хаосу, де реальність поступово втрачає логіку, а час перестає підкорятися звичним законам.

Головний герой – молодший матрос Харитонов, який після аварії баржі змушений був покинути судно, – вирушає у мандрівку країною, охопленою руїнами, страхом і безкінечним очікуванням.

На своєму шляху він зустрічає людей, які застрягли між минулим і теперішнім. Серед цього проміжку часу постають наступні герої: генерал Ликов, який роками намагається вийти з неіснуючого оточення; самотній сторож, який будує біля покинутої злітної смуги пам'ятник загиблим після катастрофи людям та ін. Паралельно над країною безцільно кружляє чорний дирижабль з минулого із колишнім керівником держави на борту, який роками вдивляється вниз і мріє про майбутнє, що так і не настало.

Попри втому, пастки й тотальну самотність, матрос продовжує свій рух у невідомість. Його шлях крізь цей сюрреалістичний світ стає єдиним способом врятувати власну душу й не зникнути у просторі загального безумства.

Курков, А. Ю. Пікнік на льоду : роман / А. Ю. Курков. – Харків : Фоліо, 2017. – 252 с.

Київський журналіст Віктор Золотарьов веде самотнє й відчужене життя у товаристві пінгвіна Міші, якого колись забрав із зоопарку. Несподівано головний герой отримує дивну, але надзвичайно високооплачувану роботу – писати про впливових людей. Невдовзі він помічає моторошну закономірність: щойно текст готовий, його фігурант гине за загадкових обставин. Спочатку це здається випадковим збігом, однак згодом Віктор опинився в епіцентрі небезпечної гри. Він став заручником політичних інтриг та кримінальних розбірок, де людське життя нічого не варте.

Проте несподівано на порозі його квартири з'являються маленька Соня – донька знайомого бандита та її няня Ніна. Саме завдяки їм Віктор уперше відчуває тепло родинного затишку й усвідомлює справжню цінність людської близькості.

Ілюзія спокою швидко руйнується, коли герой усвідомлює, що система, частиною якої він став, не відпускає нікого. Загроза дедалі ближче підступає і до самого Віктора, який розуміє: одного дня некролог можуть написати і на нього.

Курков, А. Ю. Гра у відрізаний палець : роман / А. Ю. Курков. – Харків : Фоліо, 2019. – 536 с.

Події роману розпочинаються з резонансного й моторошного злочину: на даху будівлі Служби безпеки України знаходять тіло відставного генерала Броницького. Розслідування цієї справи швидко перетворюється на небезпечну гру, в якій випадкових людей майже не існує, а кожна помилка може коштувати комусь життя. Молодий слідчий Віктор Слуцький намагається з'ясувати, хто стоїть за загадковим убивством, однак чим далі він просувається у пошуку вбивці, тим більше опиняється у світі прихованих домовленостей, спецоперацій та людей, які давно живуть за власними правилами.

Паралельно розгортається історія колишнього військового перекладача Ніка Ценського, чие минуле пов'язане з найтаємнішими міжнародними місіями та неофіційними контактами спецслужб. Поступово долі героїв переплітаються, відкриваючи складну систему зв'язків, впливів і таємничих закономірностей, за якими стоять люди, здатні змінювати хід подій.

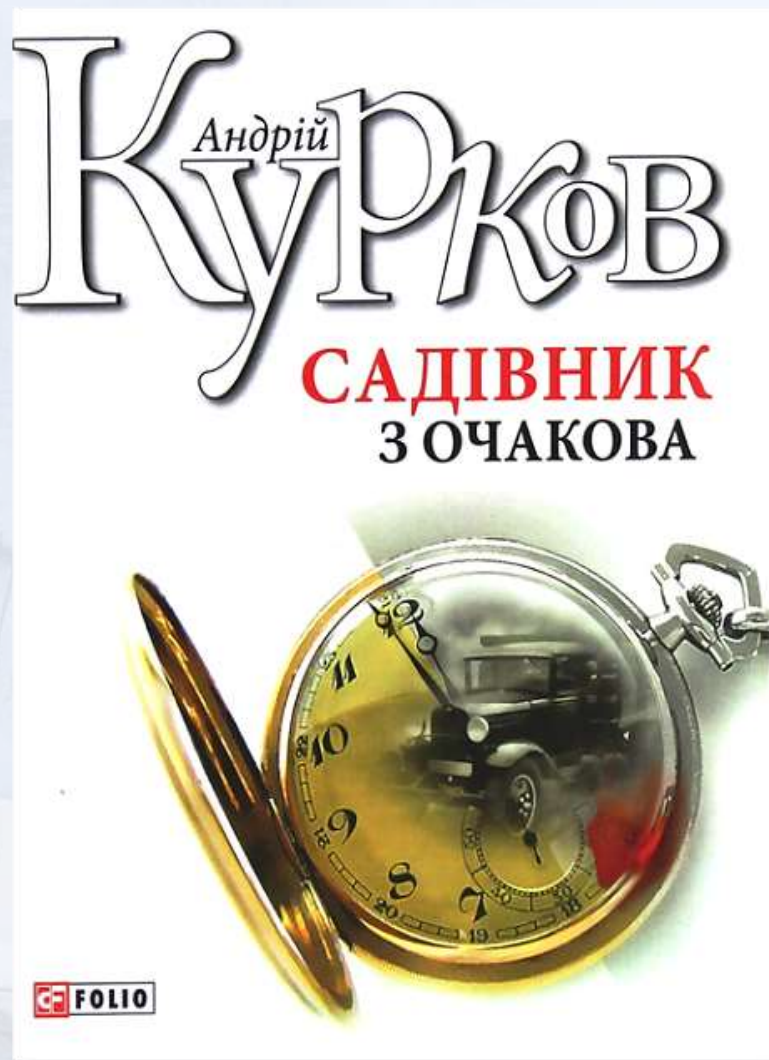
Курков, А. Ю. Остання любов президента : роман / А. Ю. Курков. – Харків : Бібколектор, 2018. – 570 с.

У центрі роману – Сергій Бунін, звичайний киянин, який виріс у бідності, переживаючи особисті втрати та роки життєвої невизначеності. Сергій ніколи не прагнув до великої політики, однак на початку 2000-х рр. він несподівано опиняється у світі політичних інтриг, де під час президентських виборів його висувають як «підставного» кандидата, аби він формально прийняв участь у перегонах, не маючи жодних шансів на перемогу. Проте корумпована система дає збій, і герой несподівано для всіх стає Президентом України. Та ця посада швидко перетворюється для нього на пастку. Ситуацію ускладнює те, що після важкої операції Сергій Бунін живе з донорським серцем. З кожним днем він дедалі сильніше відчуває: разом із чужим органом він отримав і чужу долю, а кожним його кроком непомітно керує хтось інший.

І чим ближче новоспечений президент підходить до розгадки, тим небезпечнішою стає межа між його власним вибором і чужим кривавим сценарієм.

Курков, А. Ю. Садівник з Очакова : роман / А. Ю. Курков. – Харків : Фоліо, 2020. – 249 с.

Тридцятирічний Ігор разом із матір'ю переїжджає з Києва до Ірпеня, сподіваючись почати спокійне й розмірене життя. Невдовзі їхня нова сусідка Ольга знайомить героя зі Степаном, літнім чоловіком з Очакова, який пропонує свої послуги садівника. Під час знайомства він розповідає герою дивну історію про загадкове татування, зроблене йому батьком-міліціонером.

Заінтригований цією історією, Ігор починає власне розслідування, що приводить його до старої садиби в Очакові. Серед старих речей Ігор знаходить міліцейську форму, яку він вдягнув та дивним чином перенісся у 1957 р. Опинившись у радянському минулому, він змушений вести подвійне життя: удень працювати звичайним міліціонером у хрущовську відлигу, а вночі повертатися у сучасність. Балансуючи на межі двох абсолютно різних епох, герой поступово дізнається правду про чужі долі, родинні секрети та події, що десятиліттями залишалися прихованими.

Курков, А. Ю. Львівська гастроль Джимі Хендрікса : роман / А. Ю. Курков. – Харків : Фоліо, 2012. – 442 с.

Щороку у ніч на 18 вересня (день смерті легендарного рок-музиканта Джимі Хендрікса) на Личаківському цвинтарі збираються колишні львівські хіпі. Для них це не просто зустріч, а спроба повернути час, коли свобода починалася з музики та внутрішнього протесту. Спокійний ритуал порушує колишній капітан КДБ Рябцев, який розповідає присутнім неймовірну історію про таємну операцію радянських спецслужб, під час якої нібито було перевезено тільки частину тіла музиканта на Личаківський цвинтар.

Водночас автор розгортає ще одну, не менш незвичайну сюжетну лінію, знайомлячи читача з Тарасом – водієм старого «Опеля», який має незвичний бізнес: ночами возить людей львівською бруківкою, допомагаючи їм позбавлятися ниркових каменів. Поступово його оточення поповнюють самотні й дивакуваті мешканці міста. Але Львів несподівано накриває містична аномалія. Звичне життя зупиняється, а на його затишних вуличках починають відбуватися речі, що не піддаються жодним законам фізики.

Які таємниці приховують ці дві, на перший погляд, не пов'язані між собою історії та яку ціну доведеться заплатити героям, аби докопатися до істини, читач дізнається, прочитавши роман.

Курков, А. Ю. Сірі бджоли : роман / А. Ю. Курков. – Харків : Фоліо, 2018. – 300 с.

АНДРІЙ КУРКОВ

СІРІ БДЖОЛИ

CF FOLIO

Події роману розгортаються у селі Мала Староградка на сході України, що опинилося в «сірій зоні» між двома фронтами. У майже спорожнілому селі, без світла й зв'язку, залишилися лише двоє жителів – пасічник Сергій Сергійович та його ворог з дитинства Пашка Хмеленко. Під звуки щоденних обстрілів вони змушені миритися та разом виживати серед руїн і самотності.

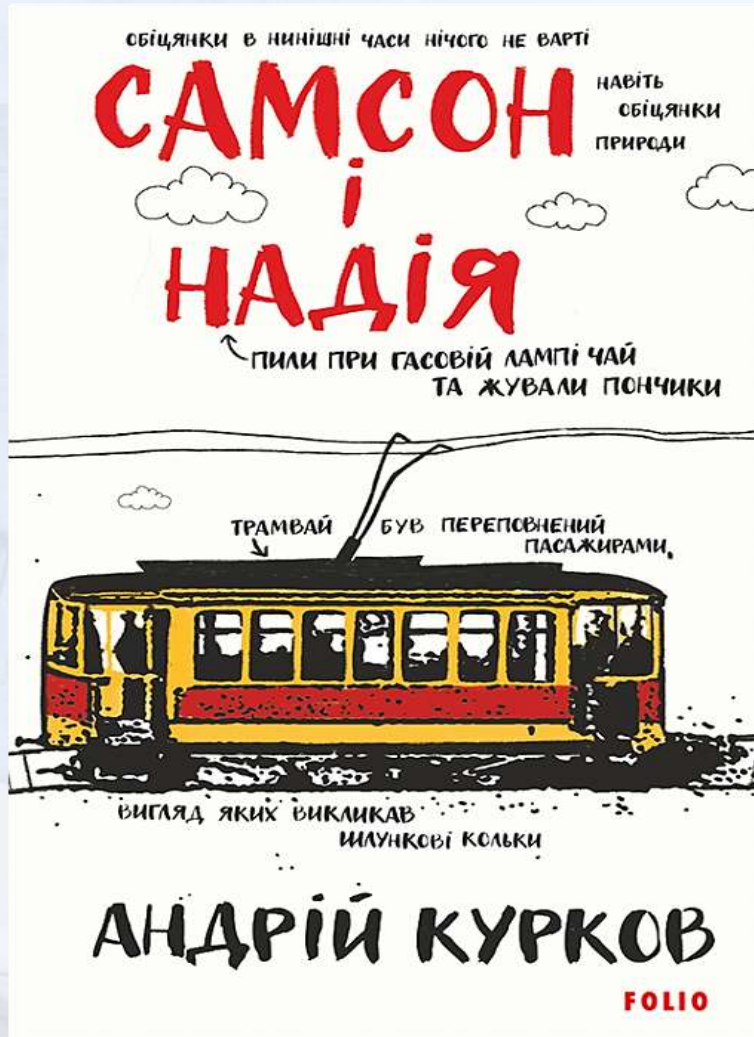
Найбільше пасічника хвилюють його бджоли, які через стрес від війни починають хворіти. З настанням весни він наважується на відчайдушний крок – вивезти вулики подалі від вибухів. Дорогою герой проходить блокпости, бачить скалічені долі й зустрічає людей, яких війна змінила назавжди.

Опинившись на межі двох абсолютно різних реальностей, герой дедалі гостріше усвідомлює: втекти від війни неможливо, а ця подорож змінить його самого значно сильніше, ніж він міг собі уявити.

У 2024 р. на кінофестивалі в Роттердамі (Нідерланди) відбулася прем'єра драматичного фільму «Сірі бджоли» за однойменним романом Андрія Куркова в межах конкурсу «Tiger Competition». В Україні стрічка вперше була показана на Одеському міжнародному кінофестивалі (2024), де здобула «Золотого Дюка» у номінації «Найкращий український повнометражний ігровий фільм». Прем'єра фільму в українських кінотеатрах відбулася 23 жовтня 2025 р., а кінодистриб'юцією стрічки зайнялися компанії Kinomania Film Distribution і Film.UA Distribution.

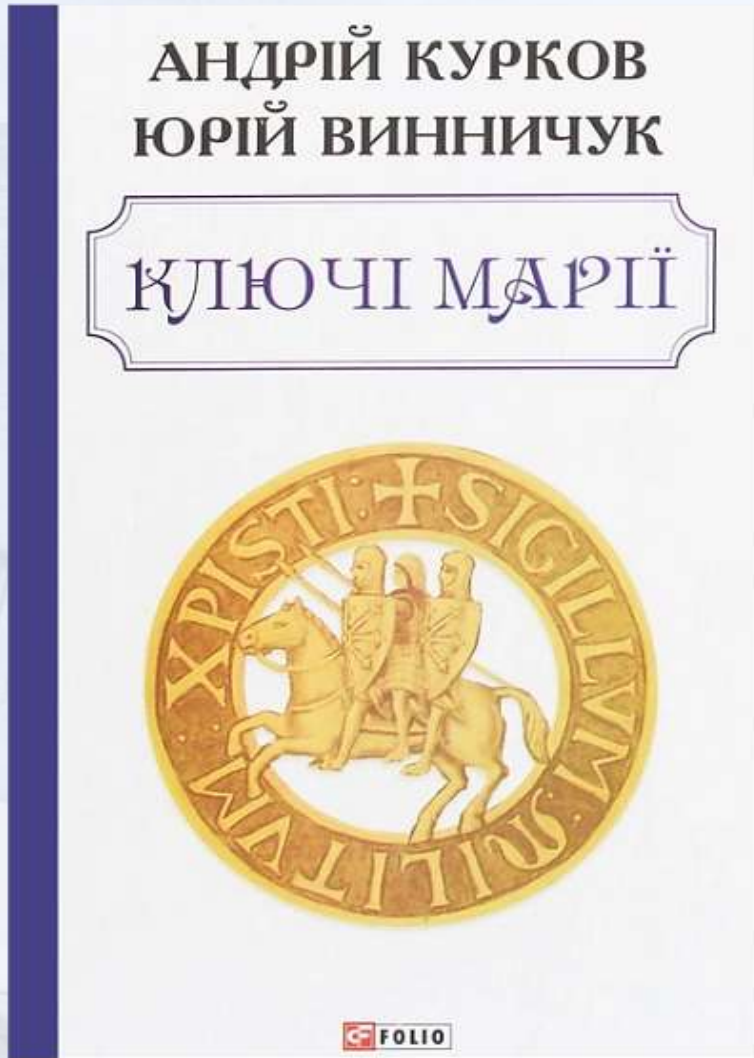

Курков, А. Ю. Самсон і Надія : роман / А. Ю. Курков. – Харків : Фоліо, 2021. – 379 с.

Події роману розгортаються в Києві на початку 1920-х років – у складний період, коли місто переживає зміну влади, суспільні потрясіння та невизначеність. Головний герой, молодий Самсон Колечко, стає жертвою жорстокого нападу, під час якого гине його батько, а сам юнак втрачає вухо. Відтоді він набуває дивовижної здатності: загадковим чином чути голоси загиблих і відлуння чужих історій. Намагаючись знайти своє місце у новій реальності, Самсон влаштовується слідчим до міліції. Незвичайний дар допомагає йому розкривати заплутані злочини та проникати у найпотаємніші куточки життя тогочасного Києва. Крок за кроком молодий детектив занурюється у світ, де переплітаються людські долі, таємниці й страхи. Балансуючи на межі реальності й містики, Самсон намагається віднайти правду, захистити близьких і зберегти власну людяність.

Курков, А. Ю. Ключі Марії : роман / А. Ю. Курков, Ю. П. Винничук – Харків : Фоліо, 2021. – 567 с.

Сюжет роману розгортається у трьох часових вимірах, що на перший погляд нічим не пов'язані. Однак крізь століття їх об'єднує спільна містична загадка – таємничий образ Діви та артефакт, відомий як «ключі Марії», здатний надати доступ до прихованих знань і змінити хід історії.

Витоки цієї таємниці сягають 1111 року, коли в хроніках хрестового походу вперше з'являється згадка про силу, приховану під сакральними символами. За часів Другої світової війни міста Краків та Львів перетворюються на арену жорстокого полювання за цим реліктом, де давня легенда стає об'єктом смертельної боротьби.

У сучасності ж «чорний» археолог Олег випадково знаходить зачіпку, яка запускає небезпечний ланцюг подій. Те, що починалося як звичайний пошук старожитностей, стає грою на виживання. Та чи вдасться йому розгадати таємницю, яка століттями ховалася в тіні храмів, руїн і людської пам'яті?

Окреме місце у творчості письменника займають твори для дітей: «Школа котоповітроплавання» (1990), «Велика повітроплавна подорож» (1990), «Казка про пилососика Гошу» (1993), «Пригоди Пустомелика ті інші історії» (2003), «Чому їжачка ніхто не гладить» (2012), «Маленьке левеня і львівська мишка» (2014) та ін.

Сценарна творчість Андрія Куркова знайшла втілення в низці кінематографічних проєктів. Однією з перших екранізацій став художній фільм-мелодрама «Єлисейські поля», знятий у 1993 р. режисером Олексієм Левченком за сценарієм письменника. Значний резонанс отримала стрічка «Приятель небіжчика» (1997), створена В'ячеславом Криштофовичем за однойменним романом Куркова. За сценарієм автора у 2001 р. режисером Дмитром Томашпольським було знято український трисерійний мінісеріал «Якщо я не повернусь». У 2013 р. режисер Андрій Макаренко екранізував однойменне оповідання автора «Крапка в кінці роману».

«Я просто займаюся улюбленою справою – це, напевно, і є найбільший успіх у житті...»

Андрій Курков

**Запрошуємо ознайомитися з представленими виданнями
у Миколаївській обласній універсальній
науковій бібліотеці
(м. Миколаїв, вул. Маріупольська, 9).**

